

FUNDACJA
Archiwum i Muzeum Pomorskie
Krajowej oraz Wojskowej Służby "Polek"
7-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
85-22-188, e-mail: archiwum@um.torun.pl
REGON 870302738

AK
Kotyń
27 DP

GRABOŃSKA - Sobyra Halina
ps. "Rosa"

Wyściółki podziemia
i biuletyn

Zam. Sobyra (1979)

3280/USK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 3280/LSK

Grabowska-Sobyra Helena
zam. Sobyra

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ k-4, s. 1-4

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ k-3, s. 1-5

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k-2, s. 1-4

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie ✓ fotokopie, ksero pkt. II, s. 2

I₁ Relacja

- Relacja własna, Gdańsk 2002, rkps, wyd. 1, k. 4, s. 1-4

mój kolega szkolny Tadeusz Zabicki - późniejszy żołnierz 27 lipca 1943. którego zaprosiłam do organizacji, pracował u Niemców jako goniec, tak, że w pewnym okresie czasu wszelka korespondencja wychodząca z tego urzędu i wchodząca - była najpierw odbierana przez mnie i dostarczana najpr. „Pogromowi” - Stanisław Piroszypiski, następnie kpt. „Gardzie” - Rzański Kazimierz.

W grudniu 1943 r. otrzymałam rozkaz udanie się na zachodni brzeg Bugu i sprowadzenie wykazu „brodów” tzn. przejść przez rzekę Bug. Wykonałam to.

Następnie polecono mi i mojej matce założyć punkt przerzutowy ludzi i broni do lasu. Punkt powstał w Dubartowie. Przez ten punkt jadąc do Warszawy przechodził w swoim czasie „Ostoj” - Klimowski Tadeusz duży szef sztabu dywizji. Przechodził również najpr. „Pogrom”. Był u Niemców mundurze w samochodzie z bronią, ubranie i sp. Dostarczył to wszystko szesielnie do lasu. Przez punkt przechodziła również szefowa „Lonia” - Paprocka Leontyna.

Kawczyła mnie wtedy szefowa. Odtąd posyłałam meldunki szefowej. 27 stycznia była odwiedzona w wieśmencie, głębokim i sąsiednich wioskach.

Po pewnym czasie punkt przerzutowy uległ „spaleniu” - wtedy wyjechałam do dywizji i byłam tam przez pewien okres. Następnie zostałam wysłana do Paroszewa, tam uzyskałam wiadomość, że mam wrócić do Dubartowa, sytuacja uległa poprawie - punkt mógł być czynny nadal.

W punkcie przerzutowym współpracował ze mną Kazimierz Sieńkowski - „Bura” - mieszkał blisko w Dubartowie - pochodził również z konia.

Po pierwszym czasie nastąpiło okrojenie 27 Syprzji przez sowiecku i rozbrojenie w Skrabowie pod Kwidzysk, blisko dubantowa. Tej samej nocy kilka osób uciekło z okrojenia i przyjeżdża do nas. Następny okres, to mój wyjazd do dublina. Tam też aresztowano me ulicy „Zelice”. Wywieziono go do Rosji.

W dublinie rozpoczął studia medyczne.

Po wielkich staraniach i trudnościach doprowadziłam się o istnienie obozu w Riasaniu i wysłałam list do „Zelicy”. List był wyjątkowo ważny i chyba ze względu na to dano go ojcu. Podobno był to jedyny list, który dotarł do Riasania. Czytał go cały obóz. Później 4 osoby uciekły z obozu, między innymi „Zelico”. 2 osoby uciekły, a 2 dotarły do Polski. (1946r) Ojciec po niektórych trudach i przejściach dotarł do domu. ^{który przeżył}

Po pierwszym czasie - ~~1946~~ uszyję / pomocili do Polski. W latach 50-tych uczestniczyłam w kilku zjazdach 27 Syprzji. Pierwszy, najbardziej wzruszający, odbył się w Warszawie na Pradze w „Piotra” - Zolotnickiego Zdzisława. To zdjęcie, które przesyłam, jest z drugiego albo nawet trzeciego zjazdu, który był również w Warszawie ale nie pamiętam dokładnie w którym roku, możliwe, że w 1957-ym lub 58. W tym czasie byłam już lekarzem. Urobiłam specjalizację z zakresu psychiatrii dorosłych i dzieci. Pracowałam jako asystentka w szpitalu Psychiatricznym w Gdańsku - „Srebrzysko”. Jestem współautorką podręcznika dla studentów (2 wydanie) z zakresu psychiatrii.

Na emeryturę przesłam w 1982 roku. Należę do

Świątowego Związku Żołnierzy A.K. Okręg Katowicki
Środowisko 27 Katowickiej Dywizji A.K. w Gdańsku.

Należę również do Związku Inwalidów Wojennych.

Wysłałem za moją żoną Januszą Sobyrę z Krakowa w
1978 r.

Mój ojciec „Zeliko” - zmarł w 1974 roku, matka „Elżbieta”
- zmarła w 1981 r. Pochowani są w tym samym grobie
we cmentarzu w Gdańsku - Srebrzysko.

Nie należę do „wybitnych kobiet żołnierzy” - poprostu
spełniałam swój obywatelski i patriotyczny obowiązek
- jak wiele innych osób.

Moim zdaniem bohaterkami były wszystkie dziewczyny
które przeszły ^{cały} szlak bojowy 27 Dywizji Kat. razem
z mężczyznami. Głód, choroby (tyfus)
przebywanie w bagnach po pachy w czasie dezerowania
np. w lasach szackich - Łosy, bród, - to było
bardzo ciężkie dla kobiet i dla mężczyzn również.

Gdańsk

Elżbieta Grabarska - Sobyrę

Śmie 8 maja 2002 r. zmarł mój mąż - Janusza
Sobyrę. Ostatni pochowany w tym samym grobie
w którym leżą moi rodzice - „Zeliko” i „Elżbieta”
jestem bardzo przygnębiona, nie byłam w stanie
napisać tego co napisałam - przepraszam.

Gdańsk 28.V.02

H. Grabarska - Sobyrę
„Rosa”

Przesyłam kwotę 200 zł (dwieście zł)
przelewem. Przesyłam również pocztę,

I/2 Dokumenty

- Zaświadczenie świadka T. Szumberk-Rychtwa, Warszawa 1957, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 1
- Zaświadczenie Nr DK-1541/W o odznaczeniu Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, W-wa 1964, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 2-3
- Legitymacja Nr t-19988 Krzyż Partyzancki, W-wa 1968, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 2-3
- Legitymacja Nr 021957 ŚZ ŻAK, W-wa 1991, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 2-3
- Legitymacja Nr 26-94-134 odznaczenia Krzyż AK, W-wa 1994, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 2-3
- Legitymacja Nr I/27/224 żołnierza AK "Akcji Burza" [b.d.], mps, rkps, kopia, k. 1, s. 4-5

Podlega państwowemu odznaczeniu i Kółce [b.d.]

Tadeusz Szymberek-Rychter
pseudonim: Gota
b.d.-ca 27. cika. Dzw. Piech. AK.
Warszawa Pl. 3 Krzyżak. 10 s. 5²

1/2-1

Franciszek Pukacki
pseudonim: G. z y. 4
b.d.-ca 1/45 27 cika. Dzw. AK.
Grainów ul. Lilipopa Str. 55.

Z A W I A D O Z E N I E

Jako byli dowódcy zarzucenia oddziałów partyzanckich
pn. 27 cika Dzw. Piech. AK. stwierdzony w miejsce przyjaźni
ze: ob. Grabowska Halina . . córka Jana i Józefy
pseudonim: Rosa urodzona dnia 3. stycznia 1924r.
w Klepaczowie Ł.S.R.R. pełniła służbę w oddziałach partyzanckich
od dnia 11.03.1944r. do dnia 26. lipca 1944r.
w stopniu szeregowca został odznaczony Srebrnym
Krzyżem Zasługi z Mieczami
był ranny nie

Przebieg służby uprawnia go do ubiegania się u władz
AK. o certyfikację stopnia i posiadanych odznaczeń, oraz o
orzeczenie nie wzięcia partyzanckiego, odznaki Grunwaldu, i medalu
Złoty Gwiazdki.

Zaswiadczenie wydaje się w celu przedłożenia kancelarii
władzom Ł.S.R.R.

T. Szymberek-Rychter
Tadeusz Szymberek-Rychter

Warszawa dnia 23 września 1957 r.

F. Pukacki
Franciszek Pukacki

Własnoręczność podpisów
. i Franciszka Pukackiego
Tadeusza Szymbereka-Rychtera

Warszawa dnia 24 września 1957 r.

T. Warkus
Tadeusz Warkus
ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA
ZARZĄD ONREGU WARSZAWA
Warszawa, ul. Rulikowskiego 15

ZASWIADCZENIE

Nr DK-1541/W

Warszawa,

dnia 10 grudnia 1964 r.

Zaświadczam się, że
Obywatel

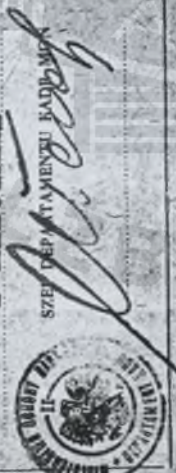
Ob. GRABOWSKA Halina
(nazwisko i imię)

o. Jana
(imię ojca)

za udział
w walkach z hitlerowskim okupantem
w latach 1939 - 1945
został przez kompetentne władze
odznaczony

SREBRNYM KRZYŻEM ZASŁUGI
Z MIECZAMI

odznaczony

Warszawa
dnia 10 sierpnia 1994 r.

Nr. 26-94-134

RZECZPOSPOLITA POLSKA

LEGITYMACJA

POSTANOWIENIEM

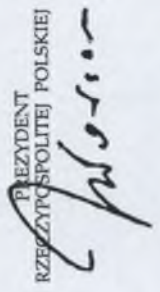
z dnia 10 sierpnia 1994 r.

Pani GRABOWSKA-SOBYRA

Halina c. Jana

odznaczony/a został/a

KRZYŻEM
ARMII KRAJOWEJ

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr. 1-19988

WARSZAWA

dnia 31 sierpnia 1968 r.

Odczytano
UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

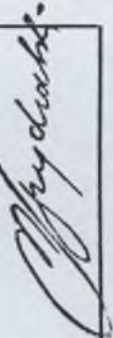
odznaczony(a) został(a)

Ob. GRABOWSKA

Halina c. Jana

KRZYŻEM
PARTYZANCKIM

PRZEWODNICZĄCY
RADY PAŃSTWA

Legitymacja

nr 021957

Grabowska-Sobyra
podpis

HALINA GRABOWSKA-SOBYRA

imię i nazwisko

Jan Józef

imię rodziców

03.01.1924r.

data urodzenia

Klepaczów

miejsce urodzenia

Warszawa

miejsce wystawienia

11.08.1991r.

data

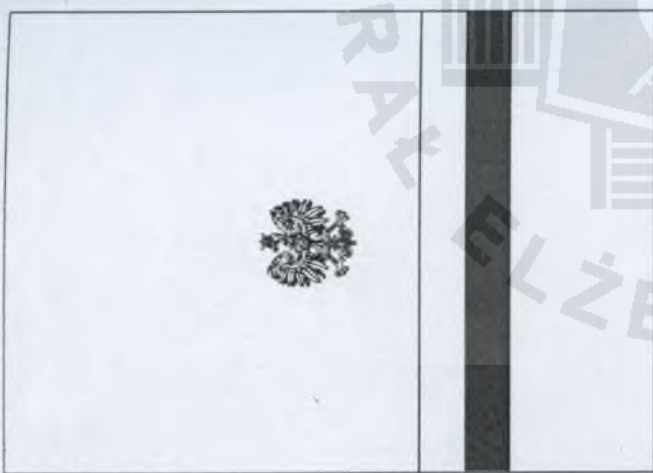
podpis

-12-2

Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Marchlewskiego
2 m 5

1/2-3

MINISTERSTWO
OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT KADR

ZASWIADCZENIE
o odznaczeniu

Druck. W. Lot. 3006 14.12.64 OXII-5423 14.12.64

PromAKT

Polonisk-Mina Poczty Polakij 4

" Rosa " -----
pseudonimy
Wołyń-Lublin -----
Określenie działania
Konspiracja AK -----
27-Mołyńska-Dywizja-AK -----
Sztab

Przydziały

Szeregowiec -----
Ostatni stopień w AK

Światowy Związek
Żołnierzy
Armii Krajowej

Intrografias - 577 - N-10

RZECZPOSPOLITA POLSKA

LEGITYMACJA

ŻOENIERZA AK
AKCJA BURZA
I / 27 / 224
Nr.....

I/1-5
KOMITET ORGANIZACYJNY 50-lecia
POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

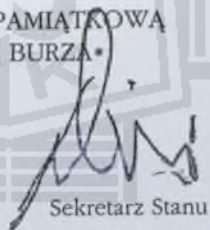
I
•AKCJI BURZA•
POD PROTEKTORATEM
PREZYDENTA
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

przyznaje:

Grabowskiej Sobyra
Halinie.....

ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ
•AKCJI BURZA•

Sekretarz Stanu

II Materiały uzupełniające relację

- Druk uczestnictwa w spotkaniu Koleżeńskim 27 Wołyńskiej Dywizji AK, W-wa 1957, k.l.s. 1-2
- Treści tablic pamiątkowych w Skwobowie i Koźdowie [b.d.], k.l.s. 3-4

SPOTKANIE KOLEŻEŃSKIE

13-14-VII-1957 r.

w Warszawie

B

Komentarz do wystawy fotografii

Wystawa została wykonana z materiałów nadesłanych w wyniku apelu do uczestników 27 dyw.

Zdjęcia przedstawiają przebieg formowania oddziałów, walki partyzanckie na terenie Wołynia i Lubelszczyzny oraz miągawki życia leśnego.

Część zdjęć obrazuje kontynuację walk uczestników 27 dyw. w Powstaniu Warszawskim oraz Ludowym Wojsku Polskim.

Nieliczny materiał, którym dysponuje Komisja Środowiskowo-storyczna b. 27 dyw. AK, nie pozwolił na i ersze zobrazowanie walk dywizji (większość zdjęć dotyczy batalionów Trzaski, Korda i Siwego).

KARTA UCZESTNICTWA

Ob.

jest uczestnikami spotkania koleżeńkiego b. żołnierzy 27 dyw. AK.

Program spotkania

Dn. 13.7.57.
godz. 15⁰⁰

Zwiedzanie Muzeum W.P. Al. Jerozolimskie 3.
Spotkanie na dziedzińcu Muzeum - oprowadza Gzyms-Pukacki.

godz. 17⁰⁰

Spotkanie koleżeńskie w Domu Społecznym przy ul. Senatorskiej 29/31 - zwiedzanie wystawy .otografii dokumentalnej 27 dyw.
Powitanie uczestników przy czarnej kawie.

godz. 18⁰⁰

Dn. 14.7.57.
godz. 9⁰⁰

Nabożeństwo w kościele na cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

godz. 10⁰⁰

Złożenie wieńca na płycie pamiątkowej ku czci płk Oliwy-Kiwerskiego na Powązkach Wojskowych.

godz. 12⁰⁰ - 13⁰⁰

Zwiedzanie Starego Miasta.

godz. 14⁰⁰ - 17⁰⁰

Wspólny obiad w Domu Społecznym przy ul. Senatorskiej 29/31.

Dojazdy:

do Muzeum W.P.: tramwaje 25, 13, 8, autobusy 101

do Domu Społecznego - Senatorska 29/31:

tramwaje 5, 4, 31, autobusy 100, 125

do Cmentarza Wojskowego: tramwaj 22

do Starego Miasta: tramwaje 5, 4, 18, 1, 6, 32

autobusy 107, 107-bis, 125, 116

trolejbusy 51, 52, 54, 56

Uwaga: Karta uczestnictwa służy jako karta wstępu do Domu Społecznego i należy mieć ją przy sobie.

II-3

TREŚĆ TABLIC

1. W tym miejscu od XI 1944 do IV 1945 roku znajdował się obóz NKWD w którym więziono około 500 Oficerów i Żołnierzy AK. 27 marca 1945 roku grupa 48 więźniów zorganizowała udaną ucieczkę, podejmując w Oddziale AK — Win mjr Mariana Biernaciaka ps. Olika walkę z władzą komunistyczną. Pozostałych deportowano do lagrów w ZSRR, gdzie wielu zamordowano.
2. W hołdzie Żołnierzom 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK rozbrojonym podstępnie w czasie trwania Akcja „Burza” przez Armię Czerwoną w dniu 25 VII 1944 roku w Skrobowie.
3. Tu w lipcu 1944 roku stacjonował Sztab 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. Tu również 25 lipca 1944 roku został podstępnie rozbrojony przez Armię Czerwoną. I Batalion 43 pułku Armii Krajowej dowodzony przez por. Kazimierza Filipowicza ps. „Kord”.

Z podziękowaniem
Spoleczny Komitet „Skrobów”

11-4

NA TABLICE W SKROBOWIE
I K OZLOWCE

BÓG

2000 zł

HONOR

**ŚRODOWISKO
LUBLIN**

OJCZYŻNA

ROZBROJENIE I POBYT SZTABU

W Korespondencja

MEMORIAL
General Marii Wittek

Toruń, dnia 6 I 2003r.

l. dz. 6330/WSK

od p. inż. 44 3940/dz

Kopia.

Pani Grabowska- Sobyra Halina

80- 243 Gdańsk- Wrzeszcz

Wielce Szanowna Pani,

Dziękuję bardzo za przyslaną interesującą relację z przebiegu służby wojennej w AK Wołyń na podstawie której w Archiwum WSK toruńskiej Fundacji Archiwum Pomorskie AK została założonateczka osobowa na Pani nazwisko Grabowska-Sobyra Halina ps. „Rosa”, o numerze inwentarza 3280/WSK. Mam prośbę by przysłała Pani swoje zdjęcie, najlepiej z okresu okupacji ewentualnie z okresu późniejszego powojenne. Serdecznie dziękuję za wsparcie finansowe. To dzięki takim ofiarodawcom jak Pani możemy kontynuować nasze prace archiwalne i wydawnicze. Podziękowanie znajduje się w Biuletynie Fundacji.

Uprzejmie informuję, że jestem dokumentalistką i zajmuję się opracowywaniem materiałów archiwalnych kobiet-żołnierzy AK z 27 WDP i kontaktami z nimi i ogromnie się cieszę, że będę mogła współpracować z Panią. O ile jest to możliwe bardzo proszę o podpisanie zgłoszenia do Memoriału general Marii Wittek. Wysyłam Pani materiały informujące o działalności Fundacji i Memoriału. Z naszym Archiwum współpracują członkinie Memoriału mieszkające na Wybrzeżu / Danuta Rutecka, Maria Wnukowa, Mieczysława Martynowska, Urszula Kentzerowa, Teresa Ciesielska /. Mam nadzieję, że nasze kontakty będą także przyjazne.

W imieniu całego zespołu pracowników Fundacji serdecznie pozdrawiam Panią życząc wiele zdrowia i zapraszam do współpracy z naszym Archiwum.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Anna Rojewska

mgr Anna Rojewska

Dokumentalistka Archiwum WSK

Toruń, dnia 1 07 2003

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Pani Halina Grabowska- Sobyra

80- 243 Gdańsk- Wrzeszcz

L. dz. 3408/WSK-412/03

Wielce Szanowna Pani,

Przede wszystkim pragnę z całego serca złożyć Pani życzenia jako Solenizantce w Dniu Imienin, Wiele zdrowia i dobrego nastroju. Jestem zaniepokojona tak długim milczeniem Pani, brakiem odzewu na mój list. Chciałam opracować archiwalnie Pani teczkę osobową o numerze inwentarza 3280/WSK. Jestem pod wrażeniem Pani relacji. Relacja jest piękna. Zakończyła ją Pani smutnym akcentem, śmiercią Małzonka Januarego. Rozumiem Pani przygnębienie. Teraz gdy minął rok czy odzyskała Pani chęć do życia, ukojenie?

Ponawiam prośbę i bardzo proszę by przysłała Pani swoje zdjęcie / legitymacyne/, także kserokopie posiadanych dokumentów poświadczających Pani działalność w 27 Wołyńskiej Dywizji. Mogą być kserokopie posiadanych legitymacji /np odznaczeń/.

Relacja z przebiegu służby wojennej jest najważniejszym dokumentem, ale potrzebne są jeszcze dokumenty uzupełniające do archiwalnego opracowania gdyżteczka jest „chuda”.

Bardzo mi zależy aby podpisała Pani zgłoszenie do Memoriału General Marii Wittek.

W swojej relacji wspomina Pani szyfrantkę „Lonię” - Paprocką Leontynę. Czy może Pani uzyskać jej adres lub inne adresy swoich koleżanek z 27 WDP. Cieszę się z każdej uzyskanej informacji. Zależy mi na kontaktach ponieważ jako dokumentalistka zajmuję się opracowywaniem dokumentów kobiet-żołnierzy AK Wołyń. Będę wdzięczna Pani za tę pomoc. Wysyłam Pani materiały informujące o działalności Fundacji i Memoriału, także Biuletyn Fundacji w którym jest wydrukowane podziękowanie za dar pieniężny na cele Fundacji. Może zaplanuje Pani przyjazd do Torunia na listopadową XIII sesję Fundacji. Zapraszam. Chętnie też wyślę coś z wydawnictw Fundacji, proszę przejrzeć ulotkę wydawniczą. Życzę wszystkiego najlepszego i zapraszam do współpracy z naszym Archiwum.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Anna Rojewska

Anna Rojewska

Dokumentalistka Działu: Archiwum WSK

T.3280/WSK

AK
watyki

GRABOWSKA - Sobyra Halima
ps. "Rosa"

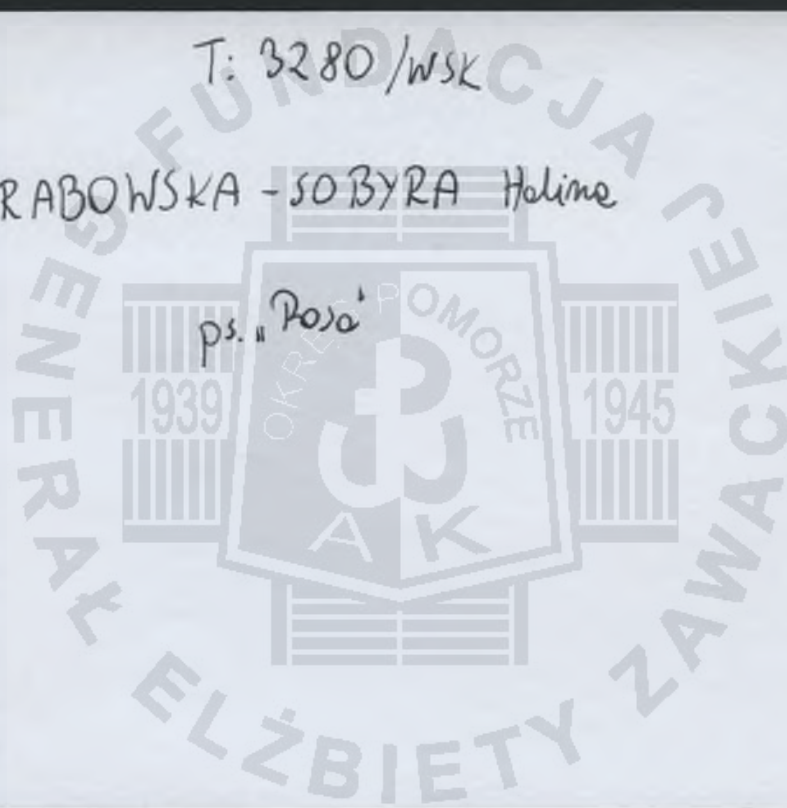
V Nazwiskowe karty informacyjne

U

T: 3280 / WSK

AK
Wojm

GRABOWSKA - SOBYRA Halime

t. Dój
2007

VI Fotografie

- Fotokopie str. 7

"Rosa" - Halina Grokowska-Sobyrna

"Gayrus"

"Rosa"

Miecz Borowski "Rose" Piotr Zielinski

POLSKA 110

Fundacja

"Archiwum Pomorskie Armii Krajowej"

ul. Tomunin

ul. Wielkie Garbary 2.

80-206 Gdansk 6
R 038098

PRIORYTET
PRIORITAIRE

FOTOGRAFIE

(AR)

nadawca: Halina Grabowska - Sobycza
Polański - Wzrzesz 80-243

1977

GRABOWSKA - SOBRYRA Halina

